

محمود مقدم

مبطلات

www.ketab.ir

مرکز پژوهش‌های جوان | گروه سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی

مقدمه: محمود مقدمی

ناشر: انتشارات اندیشه جوان

ویراستار: سید محمد حسینی

طراح و گرافیک: مرکز آداب طلبگی

چاپ اول: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: واژه پرداز اندیشه

کانون اندیشه جوان

شناسه: مقدمه؛ محمود، ۱۳۴۴. عنوان و نام پدیدآور: مباحثه/

محمود مقدمی؛ مشخصات اثر: تهران: کانون اندیشه جوان.

مشخصات ظاهری: ۸۸ ص.؛ فروست: مهارت‌های طلبگی؛ ۳.

شابک: ۳-۲۰۰-۱۵۹-۶۰۰-۹۷۸. وضعیت فهرست نویسی: فبیای مختصر.

یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir>

قابل دسترسی است. یادداشت: کتابنامه، شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۱۰۷۴۴

تهران، تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۲۰۲، ۸۸۵۰۲۳۴۱

فهرست

۹	اشاره
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: مباحثه چیست؟
۱۵	الف. چند نوع مباحثه داریم؟
۱۵	۱. مباحثه درسی
۱۶	۲. مباحثه حدیثی
۱۶	۳. مباحثه قرآنی
۱۶	ب) مباحثه چه تاریخچه‌ای دارد؟
۱۷	ج) مباحثه چه آثار و ثمراتی دارد؟
۱۷	۱. ثمرات علمی
۱۷	۱.۱. فراگیری و احیای دانش
۱۸	۱.۲. تثبیت مطالب در ذهن
۱۸	۱.۳. شناخت اشکالات و رفع آن
۲۰	۲. ثمرات عملی و مهارتی
۲۰	۲.۱. تقویت قوه بیان
۲۱	۲.۲. ایجاد روحیه پژوهش و تحقیق
۲۱	۲.۳. تمرین تدریس
۲۳	۲.۴. تقویت روحیه مطالعه
۲۳	۲.۵. دقت و سرعت عمل در مناظره
۲۴	۳. ثمرات اجتماعی
۲۴	۳.۱. پرورش شخصیت اجتماعی

۳.۲. تمرین روحیه کار جمعی	۲۵
۳.۳. تقویت روحیه نقادی	۲۵
۳.۴. بروز استعدادها و شکل گیری گرایش ها	۲۶
۳.۵. شناسایی نیروهای نخبه و کارآمد	۲۶
فصل دوم: مباحثه چه شرایط و ویژگی هایی دارد؟	۲۹
الف) بحث مناسب را چگونه بیابیم؟	۳۱
۱. با این افراد هم بحث شویم	۳۱
۲. با چند نفر مباحثه کنیم؟	۳۳
۲.۱. مباحثه با نفر	۳۳
۲.۲. مباحثه با نفر	۳۴
۲.۳. مباحثه با چهار نفر و بیشتر	۳۴
۳. اگر هم بحث نکنیم چه کنیم؟	۳۵
۴. تناسب سطح علمی با مباحثه را در نظر بگیریم	۳۶
۵. با هم بحث خود تناسب سنی نیز داشته باشیم	۴۰
۶. با رفقای خود هم بحث سویم نه؟	۴۱
ب) چه مکانی را برای مباحثه برگزینیم؟	۴۲
ج) زمان مباحثه	۴۳
۱. چه ساعتی برای مباحثه مناسب است؟	۴۴
۲. مدت لازم برای مباحثه، کم باشد یا طولانی؟	۴۵
فصل سوم: انواع روش های اجرای مباحثه چیست؟	۴۹
الف) روش های انتخاب سخن گو و مجری مباحثه	۵۱
۱. گونه نوبتی	۵۱
۲. گونه قرعه کشی	۵۲
۳. گونه مشارکتی	۵۲
ب) از چه شیوه ای برای مباحثه استفاده کنیم؟	۵۳
۱. روش روخوانی	۵۳

۲. روش تقریر	۵۳
۳. روش نقد و بررسی	۵۴
۴. روش تحقیق جمعی	۸۴
۵. روش غیرحضوری (مکاتبه‌ای)	۴
ج) مباحثه چه مراحل دارد؟	۵۵
۱. بیان خلاصه و چکیده موضوع	۵۵
۲. قرائت متن	۵۶
۳. دسته‌بندی و بیان مطلب از خارج	۵۷
۴. تمایز بین متن	۵۷
۵. نقد و خلاصه	۵۷
د) در مباحثه تقسیم کار حرامش نکنیم	۵۸
ه) به اخلاق و آداب مباحثه باید باشیم	۵۹
۱. اخلاق مباحثه	۵۹
۱.۱. از اخلاص غافل نشویم	۵۹
۱.۲. بنا را بر دوستی بگذاریم	۶۰
۱.۳. خوش اخلاق باشیم	۶۰
۱.۴. متواضع و حق‌پذیر باشیم	۶۱
۱.۵. حلم را چاشنی مباحثه قرار دهیم	۶۳
۲. آداب مباحثه را رعایت کنیم	۶۴
۲.۱. قبل از بحث، مطالعه داشته باشیم	۶۴
۲.۲. جلسه را با حمد و ثنای الهی شروع کنیم	۶۴
۲.۳. به وقت دیگران احترام بگذاریم	۶۴
۲.۴. به توضیحات دیگران خوب گوش دهیم	۶۵
۲.۵. بلند کردن صدا، ممنوع!	۶۶
۲.۶. در جلسه این گونه بنشینیم	۶۶
۲.۷. به کتاب درسی احترام بگذاریم	۶۶

۲۰۸. سؤال بیجا نپرسیم	۶۷
۲۰۹. در مطالب مبهم به استاد رجوع کنیم	۶۷
۲۰۱۰. به همه به یک چشم بنگریم	۶۸
فصل چهارم: مباحثه چه آسیب‌هایی دارد؟	۷۱
الف) آسیب‌های علمی مباحثه	۷۳
۱. عدم آمادگی علمی	۷۳
۲. تک‌قطبی شدن مباحثه	۷۳
۳. طعن شدن مباحثه	۷۴
۴. غلبه مانع از پیشرفت کلاس	۷۴
۵. ختم زود مباحثه	۷۴
۶. منتقل کردن نکات علمی به دوستان	۷۵
ب) آسیب‌های انضباطی	۷۵
۱. ریا و خودنمایی	۷۶
۲. غرور و خودبرتربینی	۷۶
۳. عجب و خودپسندی	۷۷
۴. جدال و ستیز	۷۷
۵. حسد	۷۹
۶. خشم و غضب	۸۰
۷. تمسخر	۸۰
۸. غیبت و سخنان ناروا	۸۱
ج) آسیب‌های انضباطی	۸۱
۱. بی‌نظمی نسبت به حضور در جلسات	۸۲
۲. نداشتن وقت معین	۸۲
۳. نداشتن مدت معین	۸۲
کتابنامه	۸۵

--- | اشاره | ---

مرکز پژوهش‌های جوان با هدف تعمیق بنیه دینی، نخبه‌پروری، ارائه نظام‌واره فکری و رفیع الهی، رفتاراری به نسل نو، فعالیت می‌کند و مفتخر است با ارائه این اثر و آثار هم‌عصر، بهی در نوآوری، گره‌گشایی و پاسخگویی به اقتضائات و نیازهای فکری، فرهنگی و اجتماعی مخاطب جوان، در قلمرو اندیشه اسلامی و نظام جامع دین داشته باشد.

این مرکز زیرمجموعه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی است و در کنار چهار پژوهشکده دیگر پژوهشگاه فعالیت‌های ارزشمندش در قالب گروه‌های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «مذاهب و حوزوی و آداب طلبگی»، «ادب و هنر» و «دفتر ادبیات دینی» انجام می‌پذیرد.

مرکز پژوهش‌های جوان در راستای خواست و علاقه مخاطبان طلبه جوان، مجموعه «مهارت‌های طلبگی» را فراهم آورده است. این مجموعه تلاش می‌کند در ساحت‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی، علمی، اخلاقی، تربیتی، مهارت‌هایی را متناسب با اقتضائات رفتاری و معرفتی طلاب جوان ارائه کند تا آنان را در نقش‌آفرینی مؤثر و مفید یاری نماید.

«مباحثه» دفتري از فصل علمی این مجموعه است. نویسنده در این اثر، مباحثه را از یکی از بهترین وسایل برای رشد علمی طلاب در حوزه‌های علمیه می‌داند که

از سال‌های بسیار دور، در حوزه‌های علمیه معمول بوده است و می‌تواند سبب
بالتنگی و شکوفایی افراد در این عرصه گردد.

ای مرکز با قدردانی از نویسنده کتاب، جناب حجت الاسلام والمسلمین محمود
مقیمی صاحب اثری چون مطالعه و روش تحقیق، ضمن تشکر از شورای علمی
گروه، تلاش مجدانه مدیرگروه سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی، حجت الاسلام
محمد حسین بنی‌هاشمی و همکاری ارزیابان گرامی آقای رمضان علی تبار و حجت الاسلام
حسن اسدپور را تسلیت عرض می‌نماید. صمیمانه در انتظار نقدها و پیشنهادهای خوانندگان
تیزبینمان هستیم.

مرکز پژوهش‌های جوان

----- | مقدمه | -----

هنگام ورود به حوزه و مرزهای نخست طلبگی، برخی سؤالات جدی و اساسی برای ما و اطرافیانمان پیش می‌آید: حوزه ما چه هدفی دارد؟ ما از آمدن به حوزه و راه رسیدن به آن، ما معتقد بودیم هستیم که خاندان پیامبر ﷺ، معادن علم و حکمت الهی هستند و حوزه‌های علمی، بیگانه‌های خروشان‌اند که از چشمه‌های جوشان علم و حکمت خاندان رسول گرامی ﷺ سرچشمه گرفته، بشر را در بستر تاریخ از نعمت علوم آل‌الله سیراب می‌کنند. بنابراین، باید شیوه‌های علم‌آموزی را در حوزه‌های علمیه - به عنوان موفق‌ترین مراکز علمی و دارای قوی‌ترین و فنی‌ترین سبک‌ها که هنوز بدیل و جانشینی برای آن پیدا نشده است - بررسی و موشکافی کنیم و ویژگی‌های آن را برای مشتاقانی که مشتاق به مرکز فراگیری علوم اهل بیت (علیهم‌السلام) وارد شده‌اند، بازخوانی نماییم؛ چرا که بخش بزرگی از روش‌های علم‌آموزی در حوزه از مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) نشئت گرفته است.

در میان عوامل مختلف رشد علمی در حوزه، «مباحثه» نقش بسزایی دارد و منحصر به فردی دارد که با سایر عوامل قابل مقایسه نیست؛ اما متأسفانه، روش‌های اخیر، شاهد بی‌مهری به این روش گرانمایه بوده‌ایم.

این نوشتار در پی بیان چیهستی، چگونگی، شیوه‌ها، انواع، آداب و آسیب‌های مباحثه است. می‌خواهیم به این وسیله، به عنوان طالبان علم در حوزه و سایر مراکز علم‌آموزی، با روش‌های صحیح و عمیق درس‌خواندن آشنا شویم و بار دیگر

شاهد احیای هر چه بهتر و قوی‌تر این روش ارزنده در علم‌آموزی
حوزوی باشیم.

www.ketab.ir